

= 1 =

पुनरपरं शारिपुत्र तत्र बुद्धक्षेत्रे तासां च तालपङ्क्तीनां तेषां च कङ्कणीजालानां वातेरितानां
वल्गुर्मनोज्ञः शब्दो निश्चरति ।

punar aparaṃ Śāriputra tatra buddhakṣetre tāsāṃ ca tālapaṅktīnāṃ* teṣāṃ ca
kaṅkaṇijālānāṃ¹ vāteritānāṃ valgur manojñah śabdo niścarati /

又次に舍利子、彼仏国には彼等多羅列樹及び彼等鈴網の風に吹き動かさるゝ時、微妙可意の声は出づ、
‘And again, O Śāriputra, when those rows of palm-trees and strings of bells in that Buddha country are
moved by the wind, a sweet and enrapturing sound proceeds from them.

- 1 **पुनरपरं शारिपुत्र** punar aparaṃ Śāriputra また、次に、シャーリプトラよ、／舍利弗、
पुनर् punar *ad.* 又、復、亦
अपरम् aparam *ad.* (-m+子 -ṃ+子) 次に、次；将来、後に
शारिपुत्र Śāriputra *m.* [- V.] 舍利弗、舍利子
- 2 **तत्र बुद्धक्षेत्रे** tatra buddha-kṣetre かしこの仏国土では、／彼仏国土、
तत्र tatra *ad.* [pron. tad の L. に相等、ここでは buddhakṣetre にかかる定冠詞的な用法]
बुद्धक्षेत्र buddhakṣetra *n.* [-e L.] 仏土、仏世界
- 3 **तासां च तालपङ्क्तीनां तेषां च कङ्कणीजालानां वातेरितानां**
{ tāsāṃ ca tāla-paṅktīnāṃ teṣāṃ ca kaṅkaṇī-jālānāṃ vāteritānāṃ }
かのターラ樹の並木やかなの鈴のついた網が風に吹き動かされるとき、／微風吹動諸宝行樹及宝羅網、
G. absolute (属格絶対句) ...が～するとき、...が～している間に
तद् tad *pron.* [तासाम् tāsām *f. pl. G.* (-m+子 -ṃ+子)] [定冠詞的な用法]
च ca *conj.* 及び、また、又、亦
तालपङ्क्ति tālapaṅkti *f.* [-īnām *pl. G.* (-m+子 -ṃ+子)] 行樹
ताल tāla *m.* 棕櫚、多羅、多羅樹
पङ्क्ति paṅkti *f.* 行、列、行列；集合、集団 [もとは五の一組の意]
तद् tad *pron.* [तेषाम् teṣām *n. pl. G.* (-m+子 -ṃ+子)] [定冠詞的な用法]
कङ्कणीजाल kaṅkaṇijāla *n.* [-ānām *pl. G.* (-m+子 -ṃ+子)] 鈴網、鈴鐸網、金鈴羅網、宝鈴羅網
कङ्कणी kaṅkaṇī *f.* 鈴、鈴鐸
जाल jāla *n.* 網、羅網、帳
वातेरित vāterita *a.* [-ānām *f. pl. G.* (-m+子 -ṃ+子)] 風で動かされた、風動、風所吹
वात vāta *m.* [過去受動分詞 <√vā 吹く] 風
ईरित īrita *a.* [過去受動分詞 <√ir 動かす] 動、吹
- 4 **वल्गुर्मनोज्ञः शब्दो निश्चरति** valgur manojñah śabdo niścarati 妙なる快い音が流れ出てくる。／出微妙音。
वल्गु valgu *a.* [-uḥ *m. N.* (-ḥ+有 -r+有)] [特に響き、声、言葉が] 美しい、微妙、甘美、和雅
मनोज्ञ manojña *a.* [-aḥ *m. N.*] 心に感知された、心に適った、喜悦、可意、如意、愛樂
मनस् manas *n.* (知的作用ならびに情緒のよりどころとしての) 心、意、意識、憶念
ज्ञ jña *a.* [<√jñā 知る] 了、知、智
शब्द śabda *m.* [-aḥ *N.* (-aḥ+有子 -o+有子)] 声、音、語
निश्चर् niś-√car (1) *P (A).* [-carati *pres. 3. sg.*] 現れる、出、放、発
निस् nis *ad.* 外へ
चर् √car *v.* 動く

¹ kiṃkiṇijālānāṃ kaṅkaṇijālānāṃ

= 2 =====

तद्यथापि नाम शारिपुत्र कोटिशतसहस्राङ्गिकस्य दिव्यस्य तूर्यस्य चार्यैः संप्रवादितस्य वल्गुर्मनोज्ञः
शब्दो निश्चरति ।

tadyathāpi nāma Śāriputra koṭīśatasahasrāṅgikasya* divyasya tūryasya cāryaiḥ²
saṃpravāditasya valgur manojñāḥ śabda niścaraṭi /³

舍利子、譬へば即ち奏樂者の百千俱胝種の天の楽器を合奏する時、微妙可意の声の出づるが如く、
Yes, O Śāriputra, as from a heavenly musical instrument consisting of a hundred thousand koṭis of sounds,
when played by Āryas, a sweet and enrapturing sound proceeds,

- 1 **तद्यथापि नाम शारिपुत्र** tad-yathā-api nāma Śāriputra あたかも、シャーリプトラよ、／譬如
तद्यथा tadyathā そは次の如し、謂、如此、譬如、所謂
अपि नाम api nāma ad. 恐らく、あたかも

- 2 **कोटिशतसहस्राङ्गिकस्य दिव्यस्य तूर्यस्य चार्यैः संप्रवादितस्य**
{ koṭīśata-sahasra-āṅgikasya divyasya tūryasya ca-āryaiḥ saṃpravāditasya }
十万・千万の種類から成る天の楽器が、聖者たちによって合奏されるとき、／百千種樂同時俱作。
G. absolute (属格絶対句) ...が～するとき、...が～している間に
कोटिशतसहस्राङ्गिक koṭīśatasahasrāṅgika a. [-asya m. G.] 十万億種の
कोटि koṭi f. 千万, 億, 俱胝, 劫
शत śata n. 百
सहस्र sahasra n. 千
अङ्गिक aṅgika a. [<n. aṅga 肢, 部分] 支, 種
दिव्य divya a. [-asya n. G.] 天上の, 超自然の, 天, 妙
तूर्य tūrya n. [-asya G.] 樂器, 樂, 伎樂, 音樂
आर्य ārya m. [-aiḥ I. ~ によつて] 聖者
cf. वादक vādaka m. 樂器の演奏者
संप्रवादित saṃpravādita a. [過去受動分詞 < saṃ-pra-√vas 作る, 奏でる; -asya m. G.] 奏

- 3 **वल्गुर्मनोज्ञः शब्दो निश्चरति** valgur manojñāḥ śabda niścaraṭi 妙なる快い音が流れ出てくるように、／—

= 3 =====

एवमेव शारिपुत्र तासां च तालपङ्क्तीनां तेषां च कङ्कणीजालानां वातेरितानां वल्गुर्मनोज्ञः शब्दो
निश्चरति ।

evam eva Śāriputra tāsāṃ ca tālapaṅktīnāṃ* teṣāṃ ca kaṅkaṇījālānāṃ¹ vāteritānāṃ
valgur manojñāḥ śabda niścaraṭi /

舍利子、彼等多羅列樹及び彼等鈴網の風に吹き動かさるゝ時微妙可意の声は出づ、
a sweet and enrapturing sound proceeds from those rows of palm-trees and strings of bells moved by the wind.

- 1 **एवमेव शारिपुत्र** evam eva Śāriputra そのようにまさしく、シャーリプトラよ、／—
एवम् evam ad. 是, 如是
एव eva ad. [直前の語の強調] 全く是の如く

² 萩原雲来はチベット訳を参考に vādakaiḥ (音楽家によって) と訂正しており、和訳もそうになっている。英訳では Ārya をそのまま用い、訳出していない。

³ 段落記号追加

2 तासां च तालपङ्क्तीनां तेषां च कङ्कणीजालानां वातेरितानां वल्गुर्मनोज्ञः शब्दो निश्चरति

{ tāsām ca tāla-paṅktīnām teṣām ca kaṅkaṇī-jālānām vāteritānām } valgur manojñah śabdo niścarati

かのターラ樹の並木やかかの鈴のついた網が風に吹き動かされるとき、妙なる快い音が流れ出てくる。／－

= 4 = = = = =

तत्र तेषां मनुष्याणां तं शब्दं श्रुत्वा बुद्धानुस्मृतिः काये संतिष्ठति धर्मानुस्मृतिः काये संतिष्ठति
संघानुस्मृतिः काये संतिष्ठति ।

tatra teṣām manuṣyāṇām taṃ śabdam śrutvā buddhānusmṛtiḥ kāye saṃtiṣṭhati
dharmānusmṛtiḥ kāye saṃtiṣṭhati saṃghānusmṛtiḥ kāye saṃtiṣṭhati /

彼処の諸人は其声を聞き已れば身に仏の念は起り、身に法の念は起り身に僧の念は起る。

And when the men hear that sound, reflection of Buddha arises in them, reflection on the Law, reflection of the Church.

1 तत्र तेषां मनुष्याणां तं शब्दं श्रुत्वा tatra teṣām manuṣyāṇām { taṃ śabdam śrutvā }

その音を聞いて、かしこにおけるかの人々には、／聞是音者、

तत्र tatra *ad.* [*pron. tad* の *L.* に相等] 其，此中，於彼

तद् tad *pron.* [तेषाम् teṣām *m. pl. G.* (-m+子 -ṃ+子)] [定冠詞的な用法]

मनुष्य manuṣya *m.* [-āṇām *pl. G.* (-m+子 -ṃ+子) 意味上の主語] 人間，男，人民，衆生

तद् tad *pron.* [तम् tam *m. Ac.* (-m+子 -ṃ+子)] [定冠詞的な用法]

शब्द śabda *m.* [-am *Ac.* (-m+子 -ṃ+子)]

श्रु √śru (5) *P. A.* [-tvā 絶対分詞] 聞く，聞，聴

2 बुद्धानुस्मृतिः काये संतिष्ठति धर्मानुस्मृतिः काये संतिष्ठति संघानुस्मृतिः काये संतिष्ठति buddha-anusmṛtiḥ kāye saṃtiṣṭhati dharmānusmṛtiḥ kāye saṃtiṣṭhati saṃghānusmṛtiḥ kāye saṃtiṣṭhati 仏に対する隋念が身に起こり、法に対する隋念が身に起こり、僧団に対する隋念が身に起こる。／皆自然生念仏念法念僧之心。

बुद्धानुस्मृति buddhānusmṛti *f.* [-iḥ *N.*] 仏の憶念，念仏

बुद्ध buddha *m.* [過去受動分詞 < √budh 目覚める] 目覚めた者，覚，正覚，仏陀，仏

अनुस्मृति anusmṛti *f.* [< anu-√smṛ 記憶する，想起する] 念，心念，正念，憶念，隋念

अनु anu *ad.* ~ に関して

स्मृ √smṛ *v.* 心に留める

काय kāya *m.* [-e *L.* ~ に] 身体，体

संस्था saṃ-√sthā (1) *P. A.* [-tiṣṭhati *pres. 3. sg.*] [*L.* に] 立つ，ある

सम् sam *ad.* 一緒に，完全に

स्था √sthā *v.* 立つ，静止する，存在し続ける

धर्मानुस्मृति dharmānusmṛti *f.* [-iḥ *N.*] 法の憶念，念法

धर्म dharma *m.* 仏陀の教説，法

संघानुस्मृति saṃghānusmṛti *f.* [-iḥ *N.*] 僧の憶念，念僧

संघ saṃgha *m.* 多，衆，聚，僧，僧伽

= 5 = = = = =

एवंरूपैः शारिपुत्र बुद्धक्षेत्रगुणव्यूहैः समलंकृतं तद्बुद्धक्षेत्रम् ॥७॥

evaṃrūpaiḥ Śāriputra buddhakṣetraguṇavyūhaiḥ samalaṅkṛtaṃ tad buddhakṣetram* //7//

舍利子、彼仏国は是の如き仏国の功德莊嚴を以て嚴飾せり。

With such arrays of excellences, &c.

(第4章末の文と、漢訳を含め全同)